דער קענעדער איד

Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע וואכענבלאט אין וויניפעג און גאנץ קענעדא
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454

Vol. III. No. 9. Winnipeg, Thursday, February 29th, 1912. Price Two Cents וויניפעג, דאנערשטאג, י״א אדר, תרע״ב.

אין פראווינשעל פארלאמענט.

פארינען דאנערשטאג האט זיך געעפענט דער פראווינשעל פארלאמענט, און נאכדעם ווי אלע צערעמאניעס זיינען אבגעפערטיגט געווארען האט זיך די זיצונג געשלאסען. מאנטאג האבען זיך ווידער די זיצונגען אנגעפאנגען מיט אן ענטפער אויף דער טראהן רעדע, צו דערזעלבער צייט איז געמאכט געווארען אן אטאקע פון פרעמיער ראבלין געגען דער ‚פרי פרעס‘, אז די צייטונג האט געמאכט א קאנספיראציע געגען דער רעגיערונג אין בעצוג דער טעלעפאן פראגע. עס איז נאכדעם פארגעקומען א ווערטער צוזאמענשטויס צווישען פרעמיער און מר. נאריס, דער לידער פון די ליבעראלען, וואו מען האט זיך איינער דעם צווייטען ניט געשוינט. דינסטאג זיינען אריינגעבראכט געווארען צוויי רעזאלוציאנען איינע וועגען פראהיבישאן, צו פערבאטען דעם פערקויף פון ביטערען טראפען און סאלונען זאלען אבגעשאפט ווערען אין וויניפעג, און דער צווייטער וועגען דעם טעלעפאן, צו קיין בעשלוס איז מען נאך ניט געקומען.

נאך דעם ווי עס איז געגעבען געווארען נאטיס וועגען נייע בילס וואס מען דענקט פארצופרעגען, איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

איד אלס מעיאר אין א שטעדטעל פון פראווינץ קוויבעק.

מר. ס. הייטאן, א איד, איז עלעקטעט געווארען אלס מעיאר פון ריווער אורענארד, נאספע, אנשטאט מר. דומארעסק, וועלכער איז געשטארבען לעצטען מאנאט. מר. הייטאן האט געצויגען 5 פראצענט וואוטס אין דיעזער שטעדטיל, וועהרענד זיין געגנער א פראנצויז האט געצויגען 2 פראצענט.

די שטעדטיל ענטהאלט 2400 וואוטערס און מר. הייטאן איז דער איינציגער איד וואס געפינט זיך דארט. ער איז דער ערשטער איד וואס איז זוכה צו אזא כבוד אין קענעדא.

א נייער וויכטיגער פעראין.

דעם 11טען דיעזען מאנאט האט זיך אין וויניפעג געגרינדעט א זעהר וויכטיגער פעראיין אלס איניציאטיווע פון מר. י. לודווינ. מיט׳ן נאמען: ‚די היברו אימיגריישאן פראגרעסיוו סאסייעטי‘ מיט א מעמבערשיפ פון 60.

דער צוועק פון פעראיין איז: 1] צו אראבנעהמען די אימיגראנטען וואס פאהרען צו זייערע בעקאנטע אדער קרובים קיין וויניפעג, ווען זיי האבען ניט די נויטיגע סומע 25 דאל. 2] אונטערשטיצען די אימיגראנטען ביי זייער אנקומען מאראליש אין העלפען זיי געפינען ארבייט. 3] וועט דער פעראיין פרענגען נוצען אויך די איינענע מעמבערס מיט סיק בענעפיט און דאקטאר, מעדיצין, און פונעראל. אויך וועט זיך דער פעראיין אינטערעסירען מיט אלע שטאדטישע אנגעלעגענהייטען.

איינטריט אין דעם פעראיין איז 4 דאל. און 50 סענט מאנאטליכע דיוס.

לעצטען מיטינג (זונטאג 25טען) זיינען ערוועהלט געווארען: אלס פרעז. י. לודווינ, וויים פרעז. ס. דווארעץ, טרעזשורער א. נאזמאן, סעקרעטאר ס. שרייבער.

פון דער גרויס וויכטיגקייט פון אזא סאסייעטי איז פערשפארט צו שרייבען יעדער איד ווייס אז אזא פעראיין איז נויטיג און אזא פעראיין האט שוין לאנג בעדארפט עקזיסטירען אין וויניפעג.

מצה של פסח

קומט און איבערצייגט אייך ווי עס ווערט געמאכט ריינע, זויבערע מצה, זעהט מיט אייערע אויגען וועגען כשרות בהשגחת הרב דפה. די 10 טויזענד דאלאר מאשינען ארבייטען פראכטפאל
מאקאראנעס און פאטייטא מעהל קריגט איהר ביי מיר.

N. SEGAL
610 DUFFERIN AVE. Winnipeg.

ווער עס איז הונגעריג
געהט אוועק זאט פון
ווארשויער רעסטאראנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווי, פראפ.

ראובן בריינין רעדאקטאר פון „קענעדער אדלער.

דער גוט בעקאנטער העברעאישער און אין דער זעלבער צייט אויך אידישער שריפטשטעלער און הייסער ציוניסט ה׳ ראובן בריינין האט זיך בעזעצט אין מאנטרעאל וואו ער וועט רעדאקטירען דעם ‚קענעדער אדלער‘.

ראובן בריינין אלס רעדאקטאר איז פאר דער דערמאהנטער צייטונג אהן צווייפעל א גרויס געווינס. מיר גראטולירען די אייגענטהימער און פערוואלטער פאר זייער גוטען אויסוואהל און ווינשען אויך דעם נייעם רעדאקטאר ערפאלג אין זיין ארבייט.

א פורים אבענד פאר קינדער אין היברו סקוהל.

שבת אבענד, דעם 2טען מארטש, נאך דער מגלה, וועט אין אאודיטאריום פון ‚וויניפעג היברו סקוהל‘ פארקומען א זעלטענער פורים-אבענד פאר אידישע קינדער.

איינינע שיללער וועלען ערקלעהרען די בעדייטונג פון פורים; ס׳וועלען דעקלאמירט ווערען שירים אין העברעאיש און אידיש; א קינדער-כאר וועט זינגען אריעס פון ‚אחשורוש‘ און נאציאנאלע לידער; מר. ב. שעפס וועט פארלעזען א מאנאלאג פון דעם בעריהמטען העברעאיש-אידישען הומאריסט י. ד. בערקאוויץ. א סטרינג-ארקעסטער, מיט דער מיטווירקונג פון די בעסטע מיוזיק ליעבהאבער, וועט שפיעלען אידישע פאלקס לידער, עס וועלען אויך מיטווירקען די וויאלינִיסטען די ברידער לעוואנט און מר. זאלצמאן. קינדער אונטער 6 יאהר וועלען ניט אריינגעלאזט ווערען. די אפיסערס פון סקוהל זיינען איינגעלאדען צו דיעזען זעלטענעם פורים-אבענד.

ליטערארישער אבענד.

א ליטערארישער אבענד וועט געגעבען ווערען זונטאג דעם 3טען מערץ אום 8 אוהר אבענד אין פעירבערנס האל, קארנער סעלקירק און מיין סט. א פראכטפאלע פראגראם וועט דורכגעפיהרט ווערען. מר. ב. גאלדשטיין, רעדאקטער פון ‚קענעדער איד‘ וועט געבען א פארלעזונג. סאנגס און דעקלאמאציאנען פון מרס. קרייצער און פון פיעלע אנדערע. א סאלא אויף פיאנא פון בעוואוסטען פיאניסט מר. גאלדסמיט. א סאלא אויף׳ן פידעל פון די ברידער לעוואנט. עס וועט אויך אנטהייל נעהמען מר. ב. שעפס און פילע אנדערע. טיקעטס בלויז 15 סענט

א נייע טהעאטער קאמפאני.

ווי מען גיט אונז איבער איז מר. ס. טרילער אבגעפאהרען קיין נויארק פון וואנען ער וועט ברענגען א נייע ארטיסטען קאמפ. פאר דער קווינס האל.

עס קען אלזא מעגליך זיין אז נאך נעקסטער וואך זאל מען ווידער אנפאנגען שפילען כסדר אין קווינס האל.

וויכטיגער היסטארישער פראטעסט מיטינג.

איינע פון די שענדליכסטע בילס איז אריינגעבראכט געווארען אין דאמיניאן פארלאמענט אין אטאווא: מ. פ. ניקעל, מעמבער אין פארלאמענט פון קינגסטאן, איז דער פערפאסער פון דיעזען ביל וואס פאדערט אז אידען זאלען ניט האבען קיין אמט אין קווינס יוניווערסיטי, ניט אלס פראפעסאר, דירעקטאר, אדער טראסטי א. ד. גל. ווען דיעזער ביל זאל אנגענומען און סאנקציאנירט ווערען פון דער פעדעראלער רעגיערונג וועט דאס זיין דער גרעסטער פאטש אין פנים דער גאנצער אידישער בעפעלקערונג אין קענעדא. צוויי מאל איז דער ביל שוין פארגעלעזען געווארען אין פארלאמענט און איז אנגענומען געווארען. יעצט דארף מען איהם פארלעזען צום דריטען מאל און נאכהער וועט דאס ווערען א געזעץ. א אידישע קאמיטע פון מאנטרעאל, טאראנטא און קינגסטאן האט זיך געווענדעט צו דער לעדזשיסלייטשור קאמיטע אז דער ביל זאל ניט אנגענומען ווערען. דערויף האט די אידישע דעליגאציע בעקומען אלס ענטפער: „דאס די אידען אין קענעדא דארפען זיין צופריעדען וואס מען ערלויבט זיי צו וואהנען אין א קריסטליך לאנד... ווייטער האט מען דער דעליגאציע ערקלעהרט אז מיר טארען ניט זיין געגען אזעלכע אנטיסעמיטישע פערזוכען.

דיעזער יודען פיינדליכער ענטפער האט ווי א דונער געטראפען ניט נור די אידישע בירגער פון קענעדא נור אויך פיעלע אנשטענדיגע קריסטען זיינען אויפגערעגט און געבען צו אז מיר מוזען עפעס טהאן, אז איננאנצען דאס אבלאזען און פערשווייגען, וואלט געווען א פערברעכען פון אונז אליין.

מיר האבען דערום בעשלאסען איינצוברופען א גרויסען פראטעסט מיטינג, וואו מען זאל עפענטליך ארויסזאגען אונזער אונצופריעדענהייט און פראטעסט געגען אזעלכע אנטיסעמיטישע שטיק. דער פראטעסט מיטינג וועט שטאטפינדען אין קווינס טהעאטער מיטוואך דעם 6טען מארטש אום 7.30 אבענד שארפ.

פאלגענדע רעדנער וועלען אנטהייל נעהמען: רבי י. י. כהנאוויטש, ס. הארט גרין, מעמבער אף פארלאמענט; לאיער י. ר. לעווינסאן; לאיער מ. פינקעלשטיין; י. סקלאווער, ח. זאלצמאן; מר. ריטשארדסאן, רעדאקטאר פון די „טריביון“; ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון „קענעדער איד“ וועט זיין טשערמאן פון מיטינג.

עס איז פערשפארט צו ווידערהאלען דאס יעדער איד אין וויניפעג מוז אנוועזענד זיין ביי דיעזען וויכטיגען און היסטארישען מאס מיטינג. מיר בעטען אלעמען צו קומען וואס פריהער אום נאכדעם זאל קיין אונארדנונג ניט פארקומען צוליעב מאנגעל אין פלאץ.

דעם 10טען מארטש.

ביי א קאנפערענץ פון ‚אידישע יוגענד‘ איז בעשלאסען געווארען צו בעקענען די מאסע מיט די נויטווענדיגקייט פון א נייער שולע און צו דיעזען צוועק זאלען פעראנשטאלטעט ווערען לעקטשורס און מאס-מיטינגען.

עס איז אבער ניט גענוג די ערציהונג אין קלאס. יעדער פאטער און היופטזעכליך די מוטער דארף וויסען ווי אזוי צו ערציהען איהר קינד אין דער היים און ווי אזוי צו צוגרייטען איהם צו דער שולע. צו דיזען צוועק האט דער פעראיין אראנזשירט א רעפעראט מיט ה׳ ב. גאלדשטיין, רעדאקטאר פון דיזער צייטונג אויף זונטאג אבענד דעם 10 טען מארטש, אין קווינס האל, וואו דער רעדנער וועט ערקלעהרען ווי אזוי צו ערציהען דאס קינד אין דער היים, ווי אזוי אין דער שולע; וואס עס דארף זיין די אויפגאבע פון דער נייער געפלאנטער שול און וואס פאר א אויפגאבע אויך די ארטהאדאקסען קענען זיך שטעלען אום צו ערציהען זייערע קינדער אין זייערע חדרים, אזוי אז זיי זאלען קענען ערוואַרטען א דור, וואס זאל ניט זיין פרעמד צו דער נאציאן און צום אידישען פאלק.

אונערווארטעטעס איז געשעהן.

ווי בעוואוסט האט אין פעדעראלען פארלאמענט א קאמיטע פארגעבראכט א ביל וועגען אויסשליסען אידען פון יעדען אמט אין קווינס יוניווערסיטי. א אידישע דעלעגאציאן האט זיך צו דיעזער קאמיטע געווענדעט אז דער ביל זאל ניט אנגענומען ווערען. נאך א לאנגע דעבאטע וואס די מיטגלידער פון דער קאמיטע האבען געהאט, איז די ביטע פון דער דעלעגאציע פערווארפען געווארען און דער ביל בלייבט ווי געוועזען. אין די דעבאטען האט זיך ארויסגעצייגט פיעל גיפט און שפאט אין בעצוג די אידען אין קענעדא. ‚אידען דארפען ניט זיין געגען אזא ביל — האבען איינינע בעמערקט — ווייל די אידען דארפען ניט פערגעסען אז זיי לעבען אין א קריסטליך לאנד‘. אנדערע האבען זיך אויסגעדריקט: ‚אז ווען מען זאל לאזען אפען די טהירען פון אוניווערסיטעט פאר אידען וועלען נאכהער קומען די כינעזער און הינדוסען און אויך פערלאנגען דאס זעלבע...

ג. מ. מעקדאנעל, איינער פון לעדזשיסלייטשור קאמיטע פון קינגסטאן האט ערקלעהרט אז ווען מען זאל פערענדערען דעם ביל, וואלט דער אוניווערזיטעט אריינגעפאלען אין אידישע הענט און דאס וואלט געווען א שרעקליכע זאך...

פראפעסאר עמאנועל מאנדעלשטאם לעבט.

עס פרעהט אונז אנצוזאגען אונזערע לעזער אז די ידיעה וועגען טויט פון פראפ. מאנדעלשטאם פון קיעוו איז געווען א פאלשע. דאס האט זיך גענומען דערפון וואס דער פראפ. איז געווען געפעהרליך קראנק, און אין קיעוו זעלבסט האט זיך פערשפרייט א קלאנג אז ער איז טויט. צו אלעמענס פרייד איז אבער דער קלאנג פון זיין טויט אבגעלייקענט. מיר ווינשען פון טיעפסטען הארצען צוגלייך מיט אונזערע לעזער זיינע פריינד, אז ער זאל נאך לאנג לעבען און פיעלעס אויפטהאן פאר׳ן אידישען פאלק.

ביים פעראין „אידישע יוגענד“.

זונטאג דעם 3טען מארטש אום 2 אוהר נ. מ. וועט אבגעהאלטען ווערען א מיטינג פון פעראיין ‚אידישע יוגענד‘ אין קווינס האל. עס וועט פארגעלעזען ווערען א כראניק פון חבר י. ריטשמאן, עס וועט אויך פארגעלעזען ווערען ‚דער צלם‘ פון ל. שאפירא. נאך דער פארלעזונג וועלען פארקומען פרייע דעבאטען. אויך וועט ביים מיטינג בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען דעם האנדעלס אבמאך צווישען רוסלאנד און קענעדא און א רעזאלוציאן וועט ארויסגעטראגען ווערען וועגען אונזער שטעלונג צו דער פאספארטען פראגע.

אלע חברים זיינען אויפגעפאדערט צו קומען צו דיזען מיטינג. זעהר פיעל פראגען איז פאראן צו בעהאנדלען. אלע זיינען ווילקאם. נייע מעמבערס ווער׳ען אנגענומען.

יעקב גורעוויטש, סעקרעטאר.

נ. ב. וועגען דעם נאציאנאלען קאסע.

דער קוילען מיינער סטרייק אין ענגלאנד

דער פאראויס בעשטימטער סטרייק פון זי׳ 8 הונדערט טויזענד מיינערס אין ענגלאנד הויבט אן פערווירקליכט ווערען, און נאך איידער דער ערשטער מארטש איז געקומען האבען שוין צעהנדליגע טויזענדע ארבייטער פערלאזען די קוילען גרובען.

חוץ דעם וואס דיזער סטרייק וועט אבשטעלען די [illegible] קוילען אינדוסטריע, וועלען אויך אלע אנדערע פעקטאריס מוזען צוגעמאכט ווערען, און איבער 200 טויזענד ארבייטער וועלען מוזען פלייבען אויסער ארבייט. דירעקט וועט דער סטרייק בעריהרען איבער 2 מיליאן נפשות. דער אויסערן מיניסטער פון ענגלאנד האט ערקלעהרט אז ענגלאנד שטעהט יעצט פאר איינע פון די גרעסטע קאטאסטראפען אין דער ענגלישער געשיכטע.

די רעגיערונג האט געפראבירט ביז יעצט צו מאכען שלום צווישען די ארבייטער און מינען אייגענטהימער, אבער עס איז איהר פארלויפיג ניט געלונגען, די מינען אייגענטהימער זיינען איינגעשפארט און ווילען ניט נאכגעבען דעם מיניםום ווייזדזש וואס די ארבייטער פערלאנגען. און אויב דער רעגיערונג וועט ניט געלונגען ביז דעם ערשטען מארטש צו מאכען שלום, וועט דאס זיין איינע פון די גרעסטע מלחמות צווישען די ארבייטער און די באסעס.

טיומען באל וועלכער וועט שטאטפינדען שבת דעם 6טען אפריל וועלען מיר אין גיכען אנאנסירען אלע איינצעלהייטען.

סטארקיפערס! איידער איהר מאכט אייערע ארדערס ערגעץ וואו, זעהט זיך פריהער מיט אונז. מיר זיינען זיכער אז מיר קענען אייך אבשפארען פון 15 ביז 25 פראצענט אויף אלע וואארעס, ווי: מענער און בויס סוטס; מענער, ליידיס און קינדער זאקען, העמדער, טייס, סוספענדערס און ד. גל. ביי אונז איז קיינע דזשאבס, קיין סעקאנד הענדיגע. אונזער סטאק איז ריין, רעגולאר און גוט אסארטירט. אלערליי סייזעס.
נ. ב. מיר האבען דזשאבס פאר די וואס פערלאנגען זיי.

THE MERCHANT'S BARGAIN CENTRE
SURES, NOZICK & CO.
Winnipeg 637 Main Street
Edmonton 141 Haward Street

EST. 1879
ALLOWAY & CHAMPION
יעצט איז די צייט צו קויפען שיפסקארטען
פאר אייערע פריינד און קרובים אין אלד קאנטרי, אויב איהר ווילט אז זיי זאלען אנקומען אהער פריה אין ספרינג. אלע שיפען וועלען באלד פערפולט זיין און אויב איהר וועט יעצט זיי ניט בעזארגען מיט טיקעטס וועלען זיי לאנגווארטען אויף א פלייז אין שיף.
די וואס קענען ניט צאהלען אינגאנצען קעש פאר טיקעטס, קענען מיט אונז אראנזשירען.
מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד, עסטרייך, דייטשלאנד.
דער אפיס איז אפען יעדען טאג פון 9 ביז 6 און שבת פון 9 ביז 9.
אללאווע און טשעמפיאן 667 מיין סטריט
AC 362 & 667 MAIN STREET AC